

Verslag Conferentie het Labyrint van Ervaringsdeskundigheid 20 juni 2018

Lex Veldboer: Stedelijke context van ervaringsdeskundigheid

Lex Veldboer, lector Stedelijk Sociaal Werken houdt het openingswoord. De tijd van vrijblijvendheid is voorbij, zo stelt hij in zijn toespraak. Vanuit de markt is er steeds meer vraag naar opleidingen en naar goede werkvormen bij ervaringsdeskundigheid in het sociale domein en de zorg. Instellingen willen er serieus werk van maken, de opleidingen willen professionaliseren, hoe kunnen we vraag en aanbod nu goed samenbrengen? De HvA heeft op de troepen vooruit gelopen met het ontwikkelen van cursussen en het aanstellen van 2 ervaringsdeskundigen in vaste dienst. Als lector van het nieuwe lectoraat Stedelijk Sociaal Werken is Veldboer geïnteresseerd in de vraag wat de stedelijke setting voor het werk van ervaringsdeskundigen betekent. Hij benoemt de volgende kwesties:

- De stad is meer dan alleen het decor van de relatie tussen ervaringsdeskundige en cliënt. Hoe ga je als ervaringsdeskundige om met spanningen in de buurt, met vaak geringe sociale organisatie in de wijk, met complexe afstemming tussen wijkteams?
- Welke groepen zijn onder- en oververtegenwoordigd bij stedelijke ervaringsdeskundigheid? Als we weten dat sociale uitsluiting vooral iets is dat voorkomt bij niet westerse allochtonen, hoe is dan hun representatie? En hoeveel ervaringsdeskundigen wonen of woonden in aandachtswijken? Welke ervaringen hebben mensen met segregatie en probleemcumulaties?
- Wat is de meerwaarde van het werken als ervaringsdeskundige voor henzelf? Ontsnappen ze door hun nieuwe functie aan sociale uitsluiting. En kunnen ze 'ontsnappen' aan de probleemwijk?

[Bekijk de powerpoint van het openingswoord van Lex Veldboer](#)

Saskia Keuzenkamp: meerwaarde van ervaringsdeskundigheid

Saskia Keuzenkamp, bijzonder hoogleraar Participatie en effectiviteit aan de VU, houdt een toespraak over de stand van zaken van ervaringsdeskundigheid in het sociaal domein. Wat zegt onderzoek over de toegevoegde waarde van de inzet van ervaringsdeskundigen? Keuzenkamp stelt dat nog niet veel bekend is over het effect van de inzet van ervaringsdeskundigheid voor cliënten. Vanuit haar leerstoel bij de VU gaat zij de komende jaren onderzoek verrichten naar de omvang en wijze waarop ervaringsdeskundigheid wordt ingezet en de meerwaarde die het heeft voor cliënten. Keuzenkamp constateert een groeiende tendens; ongeveer de helft van de lid organisaties van Sociaal Werk Nederland zet ervaringsdeskundigheid in, anderen overwegen het. Vooralsnog worden

ervaringsdeskundigen voornamelijk in de rol van vrijwilliger betrokken. De focus ligt daarbij veelal op individuele ondersteuning bij armoede en schulden. Keuzenkamp onderscheidt drie typen uitdagingen voor de inzet van ervaringsdeskundigen in het sociaal domein:

1. Het bevorderen van deskundigheid en adequate begeleiding
2. Competenties en issues van ervaringsdeskundigen en
3. Draagvlak in de organisatie en de verhouding tussen professionals en ervaringsdeskundigen.

Keuzenkamp verwacht dat de inzet van ervaringsdeskundigen voor cliënten van meerwaarde kan zijn als het gaat over zorggebruik en –behoefte, sociaal functioneren en empowerment. Haar onderzoek zal hier meer licht op moeten werpen.

[Bekijk de powerpoint van de inleiding van Saskia Keuzenkamp](#)

Astrid Philips: geen doolhof maar een labyrint

Astrid Philips, ervaringsdeskundige en kwartiermaker bij o.a. de HvA en dagvoorzitter van de conferentie, noemt het groeiende aanbod in opleiding en training in ervaringsdeskundigheid nu het onderwerp meer in de aandacht staat. Ze wijst vanuit haar persoonlijk verhaal op het belang om samen op te trekken en de krachten te bundelen in plaats van de deuren te sluiten in concurrentie met elkaar. Maak van het doolhof een labyrint, waar men elkaar kan ontmoeten en waar altijd weer deuren opengaan.

Talkshow

Om ervaringen en kwesties uit de praktijk van het werken met ervaringsdeskundigheid bijeen te brengen vroegen we een aantal mensen uit verschillende hoeken van het veld om na de deel te nemen aan een plenaire gesprekstafel. Aan tafel zitten:

- Floortje Scheepers, hoofd psychiatrie UMC.
- Amna Haji, ervaringsdeskundige en zorgontwikkelaar bij Arkin,
- Christa Brinkhuis, afdelingsmanager Activering bij de Dienst Werk, Participatie en Inkomen van de Gemeente Amsterdam en
- David Llifoff, ervaringsdeskundige op het gebied van jeugdzorg en werkzaam voor ExpEx.

Dagvoorzitters Astrid Philips en Joep Holten vragen hen naar ervaringen, inzichten en heikele punten.

Floortje Scheepers pleitte tijdens haar oratie voor 'blended psychiatrie' : het combineren van patiënten ervaringen, kennis van professionele hulpverleners en kennis uit harde data. Op afdeling 2 ervaringsdeskundigen (betaald) voor ondersteunen patiënten. De dagvoorzitters vragen haar hoe

je zorgt voor draagvlak binnen de organisatie; waar loopt men tegenaan op de werkvloer, ziet zij dat ervaringsdeskundigen geïsoleerd raken? Floortje vindt het belangrijk om niet te polariseren. We zijn niet enkel een hulpverlener, een ervaringsdeskundige of een onderzoeker. Ze pleit voor samen onderzoeken hoe vanuit verschillende rollen, kwaliteiten en kennis de beste zorg kan worden geboden. Ze is voorstander van het inzetten van ervaringsdeskundigen op alle niveaus, op beleidsniveau en uitvoerend niveau. Hoe kunnen de ervaringsdeskundigen ingebed worden in onze organisaties op een manier die op alle niveaus werkt? Samenwerking van ervaringsdeskundigen en professionals, die beide hun eigenheid en specifieke inbreng hebben, brengt een meerwaarde tot stand: het geheel is meer dan de som van de delen.

Amna Haji heeft als ervaringsdeskundige veel ervaring met opleidingen en werk op dit terrein. Ze begon met het Traject Opleiding ErvaringsDeskundigheid (TOED) bij de HvA. Daarnaast heeft ze de Associate Degree Ervaringsdeskundigheid in de zorg bij de Hanze Hogeschool gevolgd. Momenteel is ze betrokken bij de ontwikkeling van de HvA Associate Degree Ervaringsdeskundigheid in de zorg. De gespreksleiders vragen Amna als "kritische consument" aan het gesprek deel te nemen. Welke lessen zijn uit haar opleidingservaring te leren, wat heeft ze gemist in het curriculum/het aanbod van opleidingen? Volgens Amna heeft de mismatch tussen opleiding en werken als ervaringsdeskundige met meerder componenten te maken; verwachting, karakter en ambitie van de desbetreffende ervaringsdeskundigen en gebrek aan visie en verwachting vanuit de organisatie. De inzet van ervaringsdeskundigen vraagt om een ander manier van kijken hoe je de zorg wil inrichten. Dit vraagt nogal wat van beide partijen. Een aandachtspunt voor ervaringsdeskundigen zelf is; waar wil je werken? Elke plek vraagt andere competenties en houding. Zelf ervaart ze dat je in de positie als ervaringsdeskundige best eenzaam kunt zijn. Amna meent dat er genoeg *best practices* zijn van instellingen waar ervaringsdeskundigheid goed ingebed of beter ingebed is.

Christa Brinkhuis heeft belangstelling voor het onderwerp vanuit haar functie als. De inzet van ervaringsdeskundigen afdelingsmanager bij de Dienst Werk Participatie en Inkomen past in kanteling die WPI wil maken van dienstverlening vanuit de systeemwereld naar dichterbij de leefwereld van cliënten. WPI heeft enige ervaring opgedaan met pilots maar staat nu aan de vooravond om hier vervolg aan te geven. Brinkhuis wordt gevraagd naar de geleerde lessen zijn tot nu toe. En hoe wil de WPI verder? Brinkhuis ziet het belang en de meerwaarde ziet van het inzetten van ervaringsdeskundigen voor het werk van de afdeling Werk, Participatie en Inkomen van de gemeente Amsterdam. Zij ziet het als haar taak de

komende tijd om de organisatie, en vooral ook de medewerkers, ook van dit belang te overtuigen en mee te krijgen.

David Lillov werkt als ervaringsdeskundige bij ExpEx. Binnen de jeugdhulp zijn de laatste jaren verschillende initiatieven gestart waarbij ervaringskennis wordt ingezet en ervaringsdeskundigen worden opgeleid. De implementatie van de inzet van ervaringsdeskundigheid moet echter nog verder vorm krijgen. Het ExpEx platform probeert hier aan bij te dragen, bijvoorbeeld door documenten te ontwikkelen die organisaties stimuleren om aan de slag te gaan met ervaringsdeskundigheid. ExpEx staat volop in belangstelling. Wat verklaart volgens David het succes van ExpEx? En hoe ziet David zijn toekomst in de jeugd hulpverlening? David ervaart als zijn eigen meerwaarde dat hij echt kan doordringen tot jongeren. Hij wil zich verder specialiseren als jongeren-ervaringsdeskundige.

In het debat met de zaal dat volgt ontstaat het beeld dat men het over de meerwaarde van de inzet van ervaringsdeskundigen wel eens is. Hulpverleners en ervaringsdeskundigen willen de beste zorg, hulp en ondersteuning bieden aan mensen. Met die gedeelde motivatie als basis worden een aantal aandachtspunten genoemd, zoals een meer gelijkwaardige bejegening, het komen tot een meer gecoördineerd en integraal aanbod van opleidingen en het vrijmaken van middelen voor de verdere ontwikkeling van ervaringsdeskundigheid als noodzakelijke (politieke) keuze.

Workshops

In een zestal workshops worden de volgende elementen van ervaringsdeskundigheid verder uitgediept; het aanbod van opleidingen, de aard van het werk van ervaringsdeskundigen, randvoorwaarden voor inzet ervaringsdeskundigen op een leerwerkplek, de rol van kwartiermaker, (tandem) samenwerking op de werkvloer en het zoeken naar verbinding tussen de verschillende domeinen waar met ervaringsdeskundigen wordt gewerkt.

1. **Opleiden van ervaringsdeskundigen**

Door Annelies Neutel (docent EDASU) en Marjo Boer (docent Ervaringsdeskundigheid Zadkine)

Je wil een opleiding of training volgen om je vanuit een bepaalde ervaring verder te ontwikkelen tot ervaringsdeskundige. Waar ga je naar toe? In deze workshop wordt geïnventariseerd welke opleidingen en trainingen ervaringsdeskundigheid er zoal zijn. Wat beogen de verschillende opleidingen en hoe onderscheiden zij zich van elkaar? En wat betekent de opleiding tot ervaringsdeskundige voor de ontwikkeling van betrokkenen?

[Bekijk de powerpoint van deze workshop.](#)

2. **Wat doet de Ervaringsdeskundige? Internationale perspectieven ter inspiratie voor de Amsterdamse praktijk**

Door Max Huber (onderzoeker lectoraat Stedelijk Sociaal Werken, HvA)

In de VS is een methode ontwikkeld door ervaringsdeskundigen en sociaal werkers om als ervaringsdeskundige te werken. Dat vergt meer dan alleen ervaring. Maar wat zijn dan de rollen en taken van een ervaringsdeskundige?

3. **Ervaringsdeskundigen op een leerwerkplek**

Met Paul de Jong (projectleider inzet ervaringsdeskundigheid WPI) en Hans van Eeken (zelfstandige Ervaringswerker, kwartiermaker). Gesprekseider Jetske de Jong (projectleider landelijk project EDASU).

Bij de dienst Werk Participatie en Inkomen is met pilot projecten verkend hoe zij met de inzet of training van ervaringsdeskundigheid haar klanten beter kan helpen in het bevorderen van kansen op participatie en werk. WPI onderzoekt graag gezamenlijk met haar partners wat werkt. Welke lessen zijn er geleerd en welke rol zou WPI moeten hebben? En welke verwachtingen heeft WPI op haar beurt als het gaat over het inzetten van ervaringskennis bij haar dienstverlening?

4. **Tandemsamenwerking als innovatieve stimulans voor (arbeids)participatie, al dan niet in tandems**

Door Rozemarijn van Seventer (Team ED) en Astrid Philips (onder andere Team ED en HvA)

Op veel gebieden werken ervaringsdeskundigen en andere professionals nauw samen. Door (al dan niet in tandems) samen te gaan werken brengen de ervaringsdeskundigen en de professional hun werelden, kennis en kwaliteiten bij elkaar. Wat betekent samenwerking voor de ontwikkeling van de ervaringsdeskundige en wat voor de andere professional? Wat zijn kwesties en dilemma's in de samenwerking?

[Bekijk de opzet van de workshop en de stellingen](#)

5. **Kwartiermaken als ervaringsdeskundige**

Door Martin Stam (Bestuur COEVA) en Reinier Schippers (kwartiermaker Groot MO/GGZ Overleg on Tour)

Er zijn verschillende rollen die ervaringsdeskundigen op zich kunnen nemen. Een minder bekende maar niet onbelangrijke rol is die van kwartiermaker. Wat is kwartier maken? Hoe gaat dat in z'n werk in de verschillende werkterreinen?

[Bekijk de notities van deze workshop](#)

6. **Perspectieven in het Labyrint**

Onder leiding van Gedragsacteurs Lillian & co (LillianUnlimited) en Jaap Vriend (theatermaker bij de Vrijwilligersacademie)

Grote workshop in Lagerhuis stijl. Er wordt gewerkt met ervaringsdeskundigheid in verschillende werkvelden zoals: armoedebestrijding, GGZ, verslavingszorg dienstverlening aan mensen met licht verstandelijke beperkingen, jeugdzorg en revalidatie. Wat zijn overeenkomsten en verschillen? Hoe ga je verbinden en samenwerken als het gaat over de inzet van ervaringsdeskundigheid in de verschillende werkvelden?

[Bekijk hier de korte weergave workshop debat n.a.v. 4 stellingen](#)